

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— „
četrt leta . . . . . 2-50 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Jezik za zobmi pa usta zaprta! . . .

Krasen naslov! Ravno ob 50 letnici dičnega glasila našega učiteljstva, pa take besede . . .

Pred mano leži 2. letošnja številka klerikalne „Gorice“. Na tretji strani zagledam članek „Liberalnemu učiteljstvu“, ki ga podajam tu dobesedno: Glasi se:

„Z dežele nam prihajajo glasovi, da najhujši zabavljaci proti našim poslancem so liberalni učitelji, ki ljudstvo dražijo, je hujskajo in zavajajo na kriva pota ter mu tudi tolmarijo razne dogodke v deželi po svoje. Tem hujskačem rečemo v resnem trenutku: Jezik za zobmi pa usta zaprta, ali pa resnico govorite! Obrekovanj ne trpimo več! Ura je skoro prišla, da bomo začeli obračunati s temi prosvitljenimi liberalnimi lutri. Aut-aut! Ozrite se malo okoli sebe! Li ne veste, da so zastopniki ljudstva oni, ki vam kruh režejo? Ko bomo začeli pometati, potem ne bo pomagalo vse cviljenje nič! Govorili smo!“

Uboge učiteljske pare! Krščanski demagogi ob Adriji maše učiteljstvu usta. Res, lep znak političnega šarlatantstva v naši lepi deželi!

Zdaj, ko so z nečuvnim terorizmom, z denarjem, s pomočjo prižnice in izpovednice zmagali pri volitvah bi radi zatrli slehrno sled odpora proti svoji stranki. Stranka, poudarja o vedno svoja krščanska načela, v zvezi z najhujšimi sovragi slovenstva, pa tudi vere, stranka, ki hoče imeti ime slovenske stranke, pa protežira po svojih članih deželnega odbora vse laške privandrovce iz kraljestva, stranka, demokratska do mozga, a komandirana despotsko po enem Kristovem namestniku, ki se tako trese pohlepja po mamónu, taka stranka bo pravila učiteljem trpinom, naj drže jezik za zobmi!

Nehote se je piscu omenjenih vrstic zaletelo. Piše, naj govorimo resnico. To bomo že storili, samo vam ne bo to všeč, ker ne poznate te hčerke božje ter smatrate laž za

resnico, ker cenite le hinavstvo, svetohlinstvo! Ko bi hotel kdo dregniti v gnezda vaših prvoboriteljev in pristašev, to bi bil smrad. Toda napredno učiteljstvo je vzvišeno nad tako moralno, ki se je poslužuje naši psevdokristovi namestnik in njih verni oprodje, ostanki drugih strank. Plašč krščanske prizanesljivosti in pozabljenosti naj zakrije te korifeje!

Saj je ravno vaša gonja ljudstvo demoralizovala, da meni Bogu dopadljivo delo napraviti, če denuncira napredne elemente, če hodi pridno v cerkev ter tam na videz hoče od pobožnosti skopneti. Doma pa so najslabši očetje, so najslabše matere so ljudje, podvrženi vsem slabostim!

To vidim sam v svojem kraju. Najfanatičnejši klerikalci so bili ali pa so še moralne propalice, zapraviljivci ali pa duševne reve, ki se ne morejo otresti gotovih predsodkov do omike. Otroci teh so v veronauku najslabši, z osmimi in več leti še križa ne znajo narediti. To je katoliško. Seveda napredne sosede tožiti, napredne ljudi ovajati, jim škodovati, kjer in kolikor mogoče, pri tem pa hinavsko zavijati oči proti nebu, to so vaši vzori. Zdaj, ko imate v deželnem zboru večino, menite, da ste v svojem elementu. Toda varate se. Tudi vas bo strla moč prosvete. Zmagali ste, a s slabim orožjem. Denar, obrekovanje, vohunstvo, prilozovanje, to so orožja modernih katoličanov. Sramota, stopite v boj le z uma svetlim mečem, z resnico, ne z lažjo, z omiko, ne z poneumnemanjem, pa bomo videli uspehe. Zato nas vaše kričanje ne spravi iz ravnotežja. Delali bomo za narod, poučevali ga in mu razkrinkovali njegove zajedavce.

Vem, da boste izvajali konsekvence, toda nič ne de. Neznajčajši pojdejo tudi za vami ter bodo prodali dušo in prepričanje, a upanje je, da teh ne bo mnogo.

Kdor je res napreden, kdor se resno trudi v šoli in izven nje, ta bo sicer trpel, a osamljen ne bo. Tolažila ga bo tudi zavest, da je pomagal ljudstvu ter ga obvaroval pred pogubnimi vplivi modernih inkvizitorjev.

Letos praznuješ, dično naše glasilo, 50 letnico. Tem potom ti kličem imenom

mladih in najmlajših tovarišev in tovarišic kršnega Krasa ter lepe vipavske doline:

Le tako dalje do zmage! Bodočnost mora biti obsevana po solncu svobode in omike.

Vam pa, dragi mi kolegi in kolegince, kličem: Vsi na krov ter si ne pustimo ukazovati od klike političkih demagogov!

Argus.

Deželno „Slov. učiteljsko društvo v Ljubljani“.

Kakor smo že javili, se je vršil 41. občni zbor te organizacije dne 28. decembra 1909 v „Narodnem domu“ v Ljubljani ob obilni udeležbi zastopnikov učlanjenih društev.

Predsednikov nagovor.

Predsednik Juraj Režek je govoril: Slavni zbor!

Otvaram današnje naše 41. glavno letno zborovanje ter konstatujem glasom § 11. društvenih pravil današnje sklepčnost. V imenu društvenega odbora kar najsrčnejše pozdravljam vse cenjene gospodične tovarišice in drage tovariše, ki ste se letos zopet v tako mnogobrojnem številu zbrali in odzvali našemu vabilu. Posebno iskreno pa še pozdravljam drage nam goste, tovariše iz Štajerske in Primorske, ki so s svojo današnjo udeležbo vnovič pokazali svojo lepo kolegijsko in solidarnost z nami kranjskim učiteljstvom.

Skozi 40 let se že trudi in dela naše društvo za povzdigo in koristi našega šolstva in našega stanu. V tej dolgi dobi smo imeli mnogo bojev, mnogo nasprotnikov, a tudi dobrih prijateljev, ki pa marsikateri že počiva v hladnem grobu. Eden pa je, ki nam je skozi vso to dolgo dobo zvesto in neustrašeno stal ob strani in ki še danes z vsem ognjem svojega duha vihti svoj uma svetli meč za pravice in zahteve našega narodnega šolstva in učiteljstva — to je naš „Učit. Tovarish“, ki s prihodnjim letom praznuje že 50 letnico svojega obstanka. Redka starost v življenju slovenskega časopisja, a vesel pojav za slovensko učiteljstvo, in gotovo nas vse

danes navdaja [prav srčna želja, da bi bilo temu našemu vrlému sobojevniku usojeno še dolgo vrsto let delati za prosep in čast šole in učiteljstvu.

Gotovo torej govorim Vam vsem iz duše in od srca, ako danes ob glavnem letnem zborovanju našim najiskrenejše čestitam uredništvu in založništvu na tako lepem dosedanjem uspehu s srčno željo, da naš „Učit. Tovarish“ živi, se krepi in razširja na čast slovenskega učiteljstva!

Važen letošnji dogodek, ki se ga je naše učiteljstvo že veselilo in dostojno praznovalo, je bila 40 letnica našega državnega šolskega zakona. V marsičem so mu sicer pristigli peruti z znano novelo iz leta 1888., a še vedno je čvrst stebel, na katerem krepko sloni in se razvija naše novodobno šolstvo. Zato se hvaležno spominjamo ob tem dogodku onih činiteljev, ki so nam ga dali in ohranili do današnjih dni, pred vsemi pa našega dobrega in skrbnega vladarja, ki nam ga je podelil. Naj bi nam ga dobrohotno nebo ohranilo do najpoznejše dobe človeške starosti!

Najvažnejše vprašanje pa je bilo za nas letos gotovo naše krušno vprašanje. Pričakovali smo in se trdno nadejali, da se vsaj novim po splošni volilni pravici izvoljenim deželnim očetom omečajo srca do trpečega učiteljstva in da vendar že enkrat prisije, če že ne celo solnce, pa vsaj dobrodejen zarek tudi čez prag kranjskega učiteljstva. Toda kruto smo se varali! „Src nimajo!“ je bil vzkljknil pred leti govornik ob onem znamenitem našem shodu, in res okamenelo srce mora imeti tisti, ki pušča ob toliki draginji stradati in gladu umirati najboljše narodove delavce — učiteljstvo. V našem „Dovskem društvu“ je samo v zadnjih dveh letih pomrlo več tovarišev kot prej v celem desetletju, in koliko jih je še vsako leto zaradi bolehnosti na dopustu! In odkod 'to? Naporno delo, pomanjkanje, draginja, glad — neznozna bedal

Polastil se nas je obup, ker od nikoder ni pomoči — tudi od vladne strani ne! — in z resignacijo čakamo prihodnjih dni.

LISTEK.

Učitelji in prijatelji.

Spomini. Napisal Jan Saje, nadučitelj v p. v Sent Jerneju.

Oprostite mi, da tudi jaz nekaj vrstic napišem ob 50 letnici jubileja „Učiteljskega Tovarisa“.

Hodil sem l. 1852. po Ljubljani s součencem Petrom Cebinom, ki je bil takrat v pripravnicah v Ljubljani. Nagovarjal me je, naj se grem za sprejem oglasit v ljubljansko pripravnico k direktorju Schlakarju. Grem k temu gospodu, pa mi poreče, da me sprejme, če mu dokažem, da sem dovršil 4. latinsko šolo. Ker pa nisem bil v 4. lat. šoli, je pa rekel, naj grem v Idrijo, tam pa vse sprejmejo in v enem letu dovršim pripravništvo.

Šel sem takoj h kanoniku Jurju Savaschniggu, ki mi je vse potrebno povedal in šel sem v Idrijo h katehetu in direktorju Karlu Legatu, ki me je takoj zapisal in sprejel.

V letu 1852/3 sem dovršil pouk in bil dekretiran jeseni v Črnomelj za drugega učitelja.

Ko pa pridem v Metliko, da se predstavim dekanu kot okr. šol. nadzorniku, mi ta pove, da bo v Črnomlju nastavljen učitelj sin Krištof, jaz pa pridem kot samostojen učitelj na Planino (Stockendorf) nad Črnomljem in Semičem.

Pisma so se križala tako dolgo, da sem službo nastopil šele 28. februarja 1854. V najemu je bila šolska soba in učiteljsko stanovanje, seve, vse v jako slabem stanju. Plače je bilo 210 glđ. in za crglanje prosta bira.

Premišljeval sem na vse načine, kako bi mogel pripomoči, da bi novo, jako potrebno šolo sezidali. Kočevarji so jako vneti za šolo in imajo radi učitelje, ker jih ti pouče, da hodijo tržiti v razne kraje, kostanj peč po Dunaju in drugod, igrat „hoch oder nieder“ itd. Res, pridobil sem župana Mauserja, Lukana Jan., Jelena in več drugih, posebno župnika Daniela Terzhka, da smo kmalu sezidali novo šolo.

Bil sem jako vesel in rad sem učil dečke in deklice vseh potrebnih nauk, pa tudi slovensko sem jih učil, ker so ti ljudje na meji in občujejo s Semičani in Črnomeljčani.

V letu 1853. je bila birma v semiški dekaniji. Dekan Skubic v Semiču je naprosil nas učitelje, da smo se v petju vadili in vsak tretji četrtek k njemu prišli pet in h kosilu, da smo zamogli o birmi po vseh cerkvah orglati in peti. Bili smo pa le štirje. Še živa sva nadučitelj Vencelj Šturm v Metliki, ki je pel II. bas, in pa jaz, ki sem pel I. tenor. Krištof iz Črnomlja (II. tenor) in Fr. Muhič (I. bas) sta oba že umrla. Peli smo ves teden pri vseh cerkvah, v Črnomlju pa smo zapeli podoknico knezoškofu Antonu Alojziju Wolfu.

Predstavil nas je glavar Schuler, ter je vprašal knezoškof mene, sem li zadovoljen v službi na Planini. Seve, povedal sem, da bi bil rajši med Slovenci. On me potolaži in obljubi, da bom dobil primerno službo, ker sem izborna pel. Dobil sem že v oktobru 1858 dekret za Dol (Lustthal) in sem 8. decembra 1858 že tam orglal in takoj začel v šoli poučevati.

Imel sem isti čas nekaj nekdanjih součencev v bogoslovju ter sem jih obiskoval. Na Dobravi je bil pa moj součenec Peter Cebin za učitelja. Bila sva v Rudolfovem skupaj na stanovanju, in z mano v eni sobi in postelji je stanoval Simon Jenko, ki smo se v I. latinski šoli skupno učili latinščino in druge predmete. Peter Cebin me pelje enkrat v stanovanje Andreja Praprotnika na šentjankobskem trgu v hranilnični hiši, kjer je Andrej stanoval.

Seznanil sem se bil dobrega s to blago dušo, ki me je povabil, naj ga vselej obiščem, kadar pridem v Ljubljano. Ker sem bil tako blizu Ljubljane, sem se z našimi molarji peljal več četrtkov v Ljubljano, kjer smo se shajali pri Andreju Praprotniku. Seznanil sem se z Belarjem, Zorinom in Rakteljem. Iz bukarne sem dobival knjige, ko sem tudi pristopil kot ud. Bili so tisti čas še dosti dobri sestanki, ko smo se izobraževali in eden drugega navduševali in izpodbujali za svoj stan. Ugibali smo večkrat, kako bi si svoj stan izboljšali v materialnem in duševnem

Tajnikovo poročilo.

Tajniško poročilo je podal tovariš Fran Škulj. Iz tega poročila posnemljemo: Odbor je imel v upravnem letu štiri seje, v katerih je reševal tekoče društvene zadeve. Najvažnejše delo odbora je bilo načrt glede premembe deželnih šolskih zakonov. Odbor je imel to zadevo v treh sejah na dnevnem redu. Pozvala so se vsa okrajna učiteljska društva, da izdelajo natančen načrt glede spremembe šolskih zakonov. Oglasilo se jih je precej bodisi z referati bodisi z nasveti. Glavnim poročevalcem je bil izvoljen tov. Fran Štefančič, nadučitelj v Vel. Laščah. Ta je tudi gradivo temeljito predelal, za kar naj mu bo tem potom izrečena zahvala.

Kaj se je zgodilo glede premembe šolskega zakona za Kranjsko v dež. zbornici, je vsakemu jasno. Na učiteljske želje se tam ni oziralo, sklenilo se je nekaj, kar utegne imeti usodopolne posledice za učiteljski stan na Kranjskem, ako dobi ta zakon najvišje potrjenje. — Da takoj priklopim tej zaušnici vsemu učiteljsstvu še drugo — da ne bo z nemirnim čakanjem preveč trpelo — moram povedati še to, da se je društvo pečalo tudi s peticijo na dež. zbor za zvišanje plač. Ta peticija (ki vsebuje staro zahtevo, da se da učiteljsstvu plačo, kakor jo imajo drž. uradniki zadnjih štirih plačilnih razredov) se je po poslancu tov. Ganglu uročilo na kompetentno mesto. Kako sijajno se je rešilo to vprašanje je vsem znano.

Dne 25. oktobra 1909 je poslalo društvo poziv vsem zastopnikom učiteljsstva v okrajnih šol. svetih, da sprožijo pri prvi seji okr. šol. svetov, da ti sklenejo peticijo na dež. šol. svet zaradi izboljšanja materialnega položaja kranjskega učiteljsstva. Kakšen uspeh bo rodilo to, ne vem poročati, ker ne vem, v koliko so se učiteljski zastopniki za to stvar zavzeli.

Dne 2. novembra 1909 je poslalo društvo poziv vsem okrajnim učiteljskim društvom, da vložijo resolucijo na ministrstvo za uk bogočastje, na ministrstvo za notranje zadeve in ministrskemu predsedniku zaradi preprečenja sankcije ene točke nameravanega novega šolskega zakona, po kateri ni mogoč učitelj kot predsednik v krajnem šol. svetu. Na uspeh te resolucije treba čakati.

Da se goji stik učiteljsstva s pripravniki ter da se slednje pridobi za ideje učiteljskega stanu in njega težnje, je društvo priredilo dva učiteljska večera s predavanji. Na prvem je predaval tov. Waschte o petju, na drugem učiteljskem večeru je predaval prof. Pestotnik o temi: „Pomen telovadbe z narodnogospodarskega stališča“. Predavanje je bilo lepo.

Poročati mi je še o gibanju in delovanju okrajnih učiteljskih društev. Kakor vsako leto tako je tudi letos to poročilo težavno, ker ni potrebnih podatkov. Poročila sem prejel od sledečih učiteljskih društev.

1. Okrajno učiteljsko društvo za postonjski šol. okraj je imelo eno zborovanje. Obdelale so se sledeče teme; O domoznanskem pouku — predaval je prof. Fr. Orožen. — Kmetijski pouk na ljudski šoli, podal za vipavski sodni okraj Anton Skala, nadučitelj v Vipavi; za ostale tri sodne okraje pa ista tema Janko Grad, nadučitelj v Košani. Društvo šteje 30 članov, 38 podpornih in 3 častne člane.

2. Društvo za šolski okraj ljubljanske okolice je imelo 2 zborovanja ter šteje 57 rednih članov.

stanju itd. Bile so le „Novice“ in „Danica“ na razpolago, pa nemške knjige. To smo brali in premišljali. Navduševali smo se na vse načine, kako bi šolstvo povzdignili na višjo stopnjo.

Za eno leto so me prestavili v Rateče pri Kranjski gori, da tam študiram in naredim potem zadnji izpit, kar se je bilo tudi zgodilo.

V Ratečah dobim od Andreja Praprotnika vabilo sledečega zadržaja:

„Častiti prijatli, mili bratje!

Tukaj je naš šolski časnik, „Učiteljski Tovariš“, kterega smo že davno potrebovali in željno pričakovali. — Obsijalo ga je že zlato solnce novega leta, in srčno želimo, da bi ga tudi oblivali ljubeznjivi žarki naših bratov, prijateljev in vseh domoljubnih Slovencev! Rodile so ga okoliščine novega časa, in Bog daj, da bi mu tudi ugodne bile in ga živile!

Nobena vednost ne sega tako globoko v človeško življenje, kakor nauk od zrejanja. — Solska odreja stvari po učiteljskih naših prihodnjih narod, in učiteljska služba postaja tedaj vedno

3. Društvo za kamniški šolski okraj je imelo eno zborovanje s predavanjem: Spisje na ljudski in ponavljalni šoli. Predaval okrajni šolski nadzornik Stiasny. Društvo šteje 35 rednih in 2 častna člana.

4. Učiteljsko društvo za logaški okraj je imelo eno društveno zborovanje. Predaval je dr. Fr. Ilesič o temi: Narečje in književni jezik. — Nadučitelj Bezjak je predaval: K reformi dež. šolskih zakonov, nadučitelj M. Kabaj pa o temi: Šola in kmetiško vprašanje. Društvo šteje 34 rednih in 2 častna člana.

5. Pedagoško društvo v Krškem je imelo sledeča predavanja.

a) Praktična uporaba skioptikona v ljudski šoli. — Poročevalec nadučitelj Bohine.

b) Kako privabimo ptice pevke v naše sadovnjake. — Poročevalec nadučitelj Lunček.

c) O vzgojnem pomenu šolskih predstav. — Poročevalec Maks Hočevar, meščanski učitelj.

d) Pregled o socialnem delu učiteljstva krškega okraja. — Poročal Fr. Levstik, meščanski učitelj.

e) Spomin 40letnice šolskih zakonov. — Iv. Malnerič.

Društvo šteje 74 rednih članov.

6. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo dve zborovanja in koncert na korist „Učit. konviktu“, ki je dal 300 K 23 h čistega dobička. Predaval je tov. Al. Novak o temi: Risanje po naravi. — Društvo šteje 44 rednih in 2 častna člana.

7. Radovljiško učiteljsko društvo je imelo eno zborovanje in dva krožka. Predaval je Ivan Erbežnik o temi: Kako se vzgaja otroke k usmiljenosti. — Društvo šteje 45 rednih in 2 častna člana.

Iz naše srede mora priti rešilna akcija v prid stanu. Vse, kar se čuti učitelja, naj stopi tesno v naš krog ter naj deluje za blagor učiteljsstva.

Glavna naloga našega društva je vbočdoče: Reorganizacija okrajnih učiteljskih društev, tesna organizacija okrajnih učiteljskih društev z deželnim učiteljskim društvom in podrobno delo v blagor učiteljsstva. — Priti moramo enkrat do načela: Uvažujmo se sami, in drugi nas bodo uvaževali. Če ne pojde drugače, odtegniti se bo treba onemu delu, ki ni naša naloga, da bo ljudska volja spoznala že enkrat naše delo in socialni pomen našega dela. —

Končam s temle stavkom: Zavečaj se učiteljsko, da si tako velikega pomena za človeštvo, če izgineš ti, izgine s teboj kultura vseh narodov. Slovenskemu narodu pa si zlasti ti učiteljsko srce, ker le po tvojem utripanju živi narod, če tvoje utripanje poneha, poneha tudi narod slovenski. Predobro vedo to odločilni faktorji in zato te tako presrečno ljubijo!

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik tov. Jakob Dimnik:

Društvo je imelo 266 K izdatkov, ki so se pokrili iz tekočih dohodkov. Kar se tiče dohodkov, oziroma društvenega imetja, poroča blagajnik, da ima društvo naloženih v Mestni hranilnici ljubljanski 5106.24 K, v Učiteljski hranilnici 55.48 K, učiteljski sklad znaša 49.87 K in za Ciperletov spomenik je pa nabranih 68 K.

Vsega imetja ima društvo koncem leta 5273.30 K.

bolj imenitna in težavna. Učenik velikrat potrebuje, da bi mu kdo kaj svetoval, razjasneval in pomagal, pa tudi da bi ga tolažil in spodbujal pri njegovem trudnem delu. Kje bi iskal priden učenik pomoči? Kje drugod, kakor v tem, da se pogovarja s svojimi skušnimi brati in tovariši, in da bere dobre spise, kateri mu govoré o obdelovanju njegovega obširnega polja, in mu kažejo, kako bi lahko svoje učence naravnost in nemudoma vodil do pravega namena, in kako bi se sploh obnašal, da bi s časom vedno napredoval in bogatel v svojem dušnem in telesnem stanu. „Učiteljski Tovariš“ je prevzel to težavno službo, da bo zajemal iz mnogih študentov šolskih skušenj in potem rosil rodovitne kaplje na naše šolske polje. (Navajal je, kaj bo govoril in pisal.)

S takimi kratkimi pa presrčnimi vošili pojdi mladi „Učiteljski Tovariš“ po vsih slovenskih selih, pozdravljaj vse naše brate učitelje, vse šolske prijatelje in vse mile domoljube, in ljubeznjivo se tovarišij z njimi! Z Bogom!“ (Konec.)

Volltev.

Z vzklikom se je izvolil stari odbor, in sicer: Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenec, podpredsednik; Fran Škulj, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Ivan Šega, Fran Štefančič, Josip Gregorin, Andrej Rapè in Jakob Furlan.

Predlogi in nasveti.

Tov. Dimnik predlaga, da naj plačuje vsako okrajno učiteljsko društvo letni prispevek 3 K. (Sprejeto.)

Tov. Šega stavi predlog, da vložijo „Slov. dež. učiteljsko društvo“ peticijo na ministrstvo za uk in bogočastje, da se ljubljansko učiteljsko društvo v modernem smislu ter posloveni, to je, da se uče vsi predmeti razen nemščine — v slovenskem učnem jeziku. Spomenico naj se uroči naši „Zavezi“ katere skrb je, da se odpošlje na kompetentno mesto. (Enoglasno sprejeto.)

Tov. Pretnar stavi predlog, da se naj društva zavzamejo za to, da se ustanovi v Ljubljani čimprej deška in dekliška meščanska šola ter da se prizna učiteljsstvu, ki deluje v višjih razredih sedanjih ljudskih šol, plača meščanskih učiteljev. — Po pojasnilu tov. Likozarja, da je celo zadevo vzel v roke mestni občinski svet, umakne svoj predlog tovariš Pretnar.

Tov. Šemerl stavi predlog, da naj stavi društvo peticijo na c. kr. doželni šolski svet, da se bodo vse učiteljske službe v smislu paragrafa razpisale in oddajale.

Tov. Černagoj doda k temu predlogu še to, da se navedejo v peticiji tudi podatki o konkretnih slučajih glede nepostavnih nameščenj in razpisov učiteljskih služb. Zakon je tu in tega je treba upoštevati. (Predlog tov. Šemerla se enoglasno sprejme.)

Tovarišica Golobova predlaga, da se naj pri vsakem razpisu služb tudi specializuje, ali je služba za učitelja ali učiteljico, da se ne meče tja kolkov. (Sprejeto.)

Tov. Gmek. Kjer so obrtnonadaljevalne šole, naj se to tudi v razpisu služb označi. (Sprejeto.)

Tov. Cepuder: Vsaka organizacija je za to tu, da štiti tudi poedince. Ko je bila njegova mati po krivici ovadena in prišla zaradi tega v disciplinarno preiskavo, ni bilo nikogar, ki bi jo branil. On predlaga, da se izpremene pravila tako, da se ustavi tudi točka, da društvo štiti v vseh izvirajočih pravnih zadevah vsakega uda. Dalje predlaga, da bi vsak ud prispeval donesek za obolele tovariše.

Tov. Dimnik pojasnjuje, da je ustanovila „Zaveza“ „Obrambni odsek“, katerega naloga je braniti in varovati poedince, kadar se mu bo krivica godila. Istotako pa se je tudi pri „Zavezinem“ zborovanju sklenilo ustanoviti odsek, ki bo imel nalogo zbirati fond v namen, da se obolelim članom priskoči na pomoč.

Tov. Gangel predlaga, da se naj predlog tov. Cepudra glede prememb pravil sprejme. (Sprejeto.)

Ker je bil s tem dnevi red izčrpan, se zahvali predsednik vsem zborovalcem za udeležbo ter zaključi zborovanje.

20 letno delo „Südmarke“.

Lani je minilo 20 let, odkar dela med Slovenci najnevarneje in najpogubneje nemško društvo „Südmark“. Danes šteje društvo nad 700 podružnic s 365.000 člani. Podružnice so združene v 28 „Gauce“. Društvo vzdržuje 130 ljudskih knjižnic s 120.000 knjigami.

Samo na Spodnjem Štajerskem je kupila „Südmarka“ nad 1000 oralov zemlje ter tam naselila pruske protestante. Društvo je razdelilo nad 1 milijon kron, od teh so dobili nemški dijaki na ustanovah 50.000 K.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca decembra K 253.561.95.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo*) je zborovalo dne 7. novembra 1909 na Ljubnem. Ko smo šteli „glave svojih dragih“, smo jih žalibog precej pogrešali. Temu je deloma kriva bolezen, deloma pa malomarnost.

Predsednik konstatuje sklepčnost in otvori zborovanje. Pozdravlja goste in novodošlega tov. Horvata z Rečice.

O skupščini „Zaveze“ v Mariboru je poročal tov. Korban, poročilo o „Lehrerbundovem“ zborovanju je pa moralo zaradi nena-zvočnosti delegata izostati.

Društvo je štelu ob koncu leta 28 članov, med temi dva častna. Zborovanj je bilo pet.

Načelnikom je na novo izvoljen tovariš Kele, namestnik pa tov. Kocbek. Ker pa ta noče prevzeti tega mesta, se izvoli tov. Terčak. Odborniki so: tov. Burdian, Zemljčič ml., Šijanec in Korban. Tajnikom si izvoli odbor tov. Korbana, blagajnikom pa tov. Burdiana.

Po končanem zborovanju je bil v gostilnici g. Petka skupen obed.

Občni zbor učiteljskega društva za laški okraj se je vršil ob dobri udeležbi v nedeljo, 9. t. m. na Zidanem mostu.

Društvo šteje sedaj 67 članov, t. j. skoro vse tovariše in tovarišice našega okraja z izjemo par udov, ki so člani nemškega društva v Celju in treh nezavednežev, ki ne spadajo nobeni organizaciji in so po opravičeni opazki tovariša predsednika enaki zajedalkam, ki se hranijo od truda in dela drugih. Take tovariše, ki so, žal, samo po imenu, ne pa tudi po dejanju tovariši, bi se moralo postaviti pred vsem organiziranim svetom na sramotni oder. Iz letnega poročila tajnika tov. Lebarja smo se prepričali o vestnem in marljivem notranjem in vnanjem delovanju društva in poslovanju odbora. Z žalostjo pa smo vzeli na znanje dejstvo, da pojava zanimanje za društvena zborovanja od leta do leta. Prvo leto se je udeležilo zborovanj — katerih je bilo 4—5 na leto — povprčno 35, drugo leto 34, preteklo leto komaj 28 članov. Društvo je namreč najmlajše na Štajerskem in obstoji četrto leto. Seveda so veliko kriva slaba pota in oddaljenost naših tovarišev od zborovalnega kraja, t. j. središča našega okraja Zidanega mosta. V drugi vrsti je pa kriva tudi vedno in vedno se ponavljajoča nezavest in brezbriznost za stanovska vprašanja in naše težnje. Dalje nas veseli možati nastop vodstva „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v zadevi izpremembe pravil. V pravih stoji točka o narodni vzgoji, ki ni naši vladi nikakor ugajala, dočim ima „Lehrerbund“ potrjena pravila z isto točko. Po dolgem obotavljanju je vendar zmagala pravica, ker se je vodstvo „Zveze“ opiralo na pravila „Lehrerbunda“. Nemškim sosedom se reže v tem oziru kruh, nam in našemu narodu, ki bi moral biti narodno nezaveden in zabit — pa se ponuja in vsiljuje trd kamen.

Občni zbor je sklenil na utemeljeni predlog tov. Kuharja dati podpore „Zavezim jugoslovanskih učiteljskih društev“ v znesku 10 K za razširjanje „Učit. Tov.“ med učiteljskimi, naše bodoče sobojevnike, ki naj bodo list brezplačno. Društvo je naročeno letos na sledeče liste: Šolsko Matico, Slov. Matico, Popotnika, Ljubljanski Zvon, Tovariša, Branik in Našo Bodočnost. Članarina znaša za to leto 5 kron in kazen za odsotnost pri zborovanjih 40 vinarjev.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen predsednikom stari priljubljeni predsednik tovariš Anton Gnus, nadučitelj na Dolu pri Hrastniku. Društvo si res lahko čestita na tej moči in da ima tako požrtvovalnega in marljivega predsednika kakor je naš Gnus. On je najboljša garancija za razcvit in rast društva. Prideljeni so mu kot odborniki in pomočniki tovariši: Sorčan, Jurko, Vole, Kuhar, Lebar, gđc. Umberger, Meško in Moll.

Prihodnje zborovanje bo zopet na Zidanem mostu, in sicer dne 10. aprila t. l. s predavanjem gđc. H. Biegerjeve o prirodopisnem pouku v ljudski šoli. Tovarišem in tovarišicam, ki se brez važnega vzroka, iz zgolj komoditeta odt-gujejo našim zborovanjem — kličem v novem letu: Več navdušenja za našo sveto stvar in več stanovske zavesti!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 13. t. m. v mali dvorani „Narodnega doma“; udeležilo se je 24 članov.

Predsednik A. Požegar je pozdravil g. glasbenega učitelja H. Druzoviča in nanovo pristopile člane tov. Smoleta, Janžekoviča, Jurka, Ambroža in g. Lasbaherjevo, ki je zastopala svojega nevarno obolelega očeta. Pohvalno se mora omenjati, da je prihital k zborovanju tov. Majcen od Sv. Duha na Ostrem vrhu v Arveškem okraju od slovensko-nemške meje. Živel!

Nato je razvil g. Druzovič svojo podavanje o metodiki iz petja na ljudski šoli. Bilo je vseskoj jako ukovito, zanimivo in se je sreč in posluhu prav prikupilo. Snov je razdeljena v tri dele. Na nižji stopnji pevanje po posluhu, na srednji stopnji se prične s petjem po notah, ki se goji naprej v najvišji skupini. Prvi del je nastal po empiričnem potu in je povsem originalen. Polagoma se uvedejo pojmi in znaki,

*) Pomotoma se zakasnilo. Poročevalec.

ki so pri petju neobhodno potrebni. Pesmi so jako melodiozne, lahke in vseskozi veselega značaja. In to je tudi popolnoma pravilno! Vse tri kuzice se dobe pri Placerju in dr. knjigarneh v Mariboru; cena je nizka, tisk lep in jasen, papir dober. Vsak tovariš in vsaka tovarišica naj seže po njih, imeli bodo obilo užitka.

Predsednik se g. podavatelju najtopeje zahvali in izraža svoje veselje in najlepše nade iz pouka v petju v bodočnosti.

Z vzklikom se je izvolil isti odbor kakor lanski; naslednje zborovanje se vrši dne 3. marca 1910. Poročila o društvenem delovanju pridejo takrat na vrsto.

Goriško.

Tolminsko učiteljstvo Družbi sv. Cirila in Metoda. Na zadnjem obnem zboru „Tolminskega učiteljskega društva“ se je sprejel hvalevreden predlog tov. J. Rakovščka, da plača društvo 200 K za obrambni sklad nepotrebni šolski Družbi sv. Cirila in Metoda. Razposlal sem v to svrhu položnice na vsa vodstva v okraju in prosim, da bi se vse učiteljstvo odzvalo s primernimi prispevki, ki se izkažejo v „Učit. Tovarišu“ v izpodbudo in vpogled.

Obnem se lahko plača članarina za leto 1910. Nihče naj ne pozabi oddati 10 h za stroške!

M. Mikuš,
t. č. denarničar.

Srednješolski vestnik.

** Za reformno gimnazijo. Občinski svetnik dr. Jos. Pipenbacher je v zadnji seji obč. sveta ljubljanskega predlagal, naj obč. svet pozove ljujubljansko ministrstvo, naj ustanovi v Ljubljani realno gimnazijo tipa A. t. j. brez grščine in z enim modernim jezikom. Učiteljev imamo dovolj in učencev tudi, saj sta obe slovenski gimnaziji prenapolnjeni. Akoravno je govornik sam klasičen filolog, vendar stavlja ta predlog, ker ve, da marsikdo za grščino nima veselja ali pa nadarjenosti. To pa bi vendar nikomur ne smelo braniti, da se izobrazijo. — Obč. svetnik dr. Novak z ogorčenjem kaže, kako slabo skrbi vlada za slovenske gimnazije. Izpraznjenih mest ne razpisuje in novih srednjih šol ne ustanavlja, akoravno so sedanje prenapolnjene, za par Nemcev je pa takoj ustanovila novo gimnazijo. — Predlog dr. Pipenbacherja se sprejme soglasno z odobravanjem.

** Predaprobacijo je podelilo naučno ministrstvo učni knjigi: Dr. Jos. Pipenbacher „Latinska slovnica“.

** Iz deželnega šolskega sveta v Ljubljani. Na prvi državni gimnaziji v Ljubljani so odšli profesorji Riedl (že pred poldrugim letom), Vajda (avgusta meseca) in Bartl (oktobra meseca). Mesta po teh profesorjih še do danes niso razpisana. Na takozvani nemški gimnaziji pa je profesor Paulin decembra meseca prostovoljno stopil v pokoj. Njegovo mesto pa se je takoj razpisalo, in v zadnji seji deželnega šolskega sveta se je že oddal terno-predlog. Naravnost poniževalno je, da je ministrstvo samo zahtevalo, da naj se Paulinovo mesto takoj razpiše, dočim pri prof. Bartlu, ki je že oktobra meseca stopil v pokoj kaj takega ni zahtevalo. Zategadelj je deželni šolski svet sklenil, da ne odda prej terno-predloga za Paulinovo mesto, dokler ministrstvo ne bo odločilo o definitivnih mestih na slovenskih gimnazijah. — Na realki v Idriji se uvede Pirčeva zgodovina kot učna knjiga. Ministrstvu se priporoča ustanovitev provizoričnega mesta za prirodoslovje. Josip Fezzi v Kočevju je dobil naslov profesorja. — Šolski svetnik prof. Alfonz Paulin je na svojo prošnjo stalno upokojen in je dobil priznanje za svoje večletno požrtvovalno učiteljevanje. — Profesorji dr. Mandl, dr. Debevec in dr. Kozina dobe dopust do konca tega šolskega leta. — Prof. Verbič se prideli profesorju Paulinu za znanstvenega pomočnika v botaničnem vrtu.

** Iz srednješolske službe. Gimnazijska ravnateljica Fran Brežnik v Novem mestu in Ignacij Fajdiga v Kranju ter ravnatelj učiteljskega Anton Černivec v Ljubljani so pomaknjeni v VI. činovni razred.

Književnost in umetnost.

Razpis častnih nagrad „Matice Slovenske“. „Matica Slovenska“ razpisuje s tem a) iz dr. Costove ustanove častno nagrado 200 K za najboljši spis leposlovnega značaja iz katerekoli vsebine. Rok natečaja poteče 31. maja 1910; b) iz Jurčič-Tomšičeve ustanove dve častni nagradi à 200 K za najboljša leposlovna spisa o francoski dobi ali o ilirskih časih Stanka Vraza in Lj. Gaja (temu natečaju poteče rok 1. dec. 1910)! Obsegati mora vsak spis vsaj 4 pole.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Politiški pregled.

* Sklicanje državnega zbora. Listi poročajo, da bo državni zbor sklican na 15. februarja v svrhu, da reši državni proračun in razne finančne predloge.

* Jugoslovanski minister. Govoreč o bodočem zasedanju dalmatinskega dež. zbora pravi „Agr. Tagbl“, da vlada v hrvaških političkih krogih popolnoma pričrpanje, da bo dr. Ivčević prvi jugoslovanski minister. Razpravlja se že o vprašanju, kdo bo potem dalmatinski dež. glavar. Imenujeta se dr. Zafron in dr. Tomaseo.

* Novi hrvaški ban utegne postati grof T. Pejačević. Cesar ga je sprejel v avdiciji in se je dal natančno poučiti o hrvaških razmerah.

* Za splošno in enako volilno pravico. Socialisti so priredili v Budimpešti velik minifacijski shod za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Shoda se je udeležilo 10.000 oseb.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Socialni odsek „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju na račun pokroviteljine 148.50 K; tov. Budoly Horvat iz Zagorja na Notranjskem 5 K s pripomnjo: „Od zob pritrgam! Neizmerno težko je življenje učiteljevo, ako ima oče dva otroka izven doma v višjih šolah, a vendar rad darujem ta skromni znesek na žrtvenik učiteljski. Bog in narod!“ — Bodi ta vrli tovariš marsikomu in marsikateri v zgled! — G. Karel Malalan, posestnik na Opčinah, po tovarišu St. Ferlugi 5 K; tvrdka Gričar in Mejač v Ljubljani 54 K; tov. Fran Juvanec z Vrha pri Vinici, namesto venca župniku Kramariču 5 K; darilo g. Fr. Dekleve, poštarja, trgovca in posestnika v Slavini, kot zahvala za petje na pogrebu njegovega strica, po tov. F. Juvancu iz Postojne 10 K; skupaj 227.50 K; zadnjič izkazanih 69 K, doslej darovanih 286.50 K. Bog plati!

Obrambni vestnik.

* Cestarji in učitelji. V finančnem odseku deželnega zbora kranjskega, ki je razpravljal o regulaciji učit. plač, kakor to poročamo na drugem mestu, je dejal dr. Lampe, da so tudi cestarji potrebni boljših plač, a ni zanje pokrija. Res je to: tudi cestarjem je treba zvišati plače! A lepo izpričevalo spoštovanja do učiteljskega stanu si daje dr. Lampe, ko imenuje cestarje v eni sapi z učitelji. Mi spoštujemo tudi cestarje, saj so pošteni ljudje, vendar pa menimo, da učiteljstva ni primerjati z njimi. Učitelji vzgajajo mladino, torej bi jih moral tudi dr. Lampe smatrati za kulturne delavce. Morda se pa zdi reprezentantu našega klerikalizma vzgoja mladine in popravljanje cest enoinisto delo! Kaj praviš, Slomškova zveza?!

Glasbeni vestnik.

Nova glasbena revija.

Življenska praksa je že nešteto krat pokazala, da mora iti vsaka stvar po gotovih zakonih. Na vsak smoter, ki ga hočemo doseči, moramo biti prej sistematično pripravljani.

Slovenci smo v nekem preporedu. Na vsakem polju se razvijamo, posebno še na glasbeno-umetniškem. Da smo glasbeno nadarjen narod, da imamo predpogoje, nam dokazujejo naše lepe narodne pesmi. Nič pa nam ne pomagajo zakopani zakladi, ako jih ne dvignemo, tako je tudi z glasbeno nadarjenostjo Slovencev. Kaj nam bi pomagala nadarjenost, če bi ne imeli našega glasbeno-kulturnega zavoda „Glasbene Matice“. Ta zavod in druga po deželi se snujejo glasbena društva že skrbje za izobrazbo nadarjenih ljudi. Toda to še ni vse. Velik vzgojni moment leži v časopisu in raznih revijah. Revij pa Slovenci nimamo veliko, posebno strokovnih ne in pa takih, kjer bi naj ne dobivali samo mlajši, ampak tudi starejši dovolj duševne hrane.

Pred 8 leti je začel izhajati glasben list „Novi Akordi“, ki je prinašal skladbe jugoslovanskih umetnikov. Vsi mlajši slovenski umetniki so pošiljali svoje glasbene prevence v ta list in se tako izobraževali, da, smelo lahko trdimo, da se je marsikateri mladi slovenski komponist izobrazil ravno v predalih „Novih Akordov“.

Tekom teh let so si pridobili „Novi Akordi“ mnogo zvestih prijateljev, ali nikakor še ne toliko, kakor zaslužijo po svoji umetniški vrednosti in po svojem kulturnem pomenu.

„Novi Akordi“ so postali priznana središče moderne slovenske glasbene umetnosti, krog njih se je zbrale vsa mlajša generacija. Njihova vsebina je bila vsako leto zrelejša in bogatejša, tako, da tvori njih osmero letnikov pravi umetniški zaklad. Vsako leto se vidi napredek. Nov dokaz, da stremimo vedno za višjimi smotri, je, da so sedaj postali „Novi Akordi“ glasbena revija, ki smo jo toliko pogrešali. Poglejmo program, ki so ga začrtali:

V prvi vrsti bodo odslej „N. A.“ seznanjali občinstvo z umetniki in njihovim ustvarjanjem. Priloga pa bo posredovalen organ med ustvarjajočimi in izvršujočimi umetniki ter glasilo onim, ki se temeljito bavijo z glasbo. Priloga bo prinašala daljše članke o glasbi sploh, osobito pa o slovenski glasbi in njenih zastopnikih. Prinašala bo tudi ocene in razlaganja novejših glasbenih del ter pripravljala temelj slovenski glasbeni zgodovini. Vsebovala bo nadalje tudi programe in poročila o koncertih, kar je pa najglavnejše in najvažnejše, bo prinašala prave, objektivne kritike, ki smo jih tako potrebni.

To je načrt, ki bo izvedljiv le tedaj, če bo revijo občinstvo podpiralo. Potrebni smo bili takega glasila; sedaj, ko ga imamo, ga podpirajmo gmotno, da nas ono lahko podpre duševno. Priporočamo ga vsem kolegom in drugim, ki se ukvarjajo z glasbo, zakaj tvarine je dovolj v listu za pianista, pevovodjo, kakor tudi za teoretika. Ob tej raznovrstnosti snovi je cena jako nizka, vse leto 10 K, za pol leta 5 K. Dobi in naroča se pri založniku L. Schwentnerju, Prešernove ulice, Ljubljana.

„Novi Akordi“ so važen kulturni činitelj v slovenski glasbeni literaturi, zato jih podpirajmo!

Razpis nagrade. Pevski zbor „Glasbene Matice“ razpisuje 200 K, ki mu jih je v poljubno uporabo poslalo hrvaško pevsko društvo „Kolo“ iz dohodkov svojega koncerta dne 6. novembra 1909 v Ljubljani, kot nagrado za nove, še ne objavljene mešane ali moške zbere s slovenskim ali hrvaškim tekstom. Vsota se bo porazdelila med relativno najboljše doposlane zbere po njih glasbeni vrednosti. Termin do 31. julija 1910. Skladatelji naj označijo svoje skladbe samo z geslom, svoja imena pa naj prilože v zaprtem kuvertu pod istim geslom. Nagrajene skladbe preidejo v last „Glasbene Matice“.

Nov cenik muzikalij „Glasbene Matice“ je pravkar izšel. V njem dobe pevška društva 55 različnih glasbenih zbirk z več nego 430 moškimi ali mešanimi zbori. Pripominjamo, da so v „Glasbeni Matici“ k prav mnogim partituram na razpolago tudi litografirani glasovi po cenah, označenih v dotični opazki „Cenika“. Vabimo vse ljubitelje slovenske pesmi, da pridno segajo po teh glasbenih zbirkah, jih z ljubeznijo pojo in tako delajo čast slovenski glasbi, pa takisto slovenskim skladateljem, ki jih s proizvajanjem njih del vzpodbujajo k stremljenju do čimdalje višje popolnosti in tako širijo našo glasbeno literaturo. Vsi na delo za slovensko pesem!

Spomenik postavijo slavnemu češkemu skladatelju Smetani v Pragi. Prispevke so pričeli že nabirati.

Kranjske vesti.

—r— „Regulacija“ učiteljskih plač.

V finančnem odseku deželnega zbora je poročal grof Margheri o normalno-šolskem zakladu, ki izkazuje izdatkov 1.437.603 K, dohodkov pa 62.079 K, torej primanjkljaja 1.375.524 K. — Glede učiteljskih plač predlaga, naj se pozove deželni odbor, da stavi svoj čas, ko bo znan uspeh saniranja deželnih financ, predloge glede definitivne uredbe učiteljskih plač. Dokler pa ta rešitev ni dosežena, naj velja provizorij. Ta provizorij bo obstajal v tem, da se tistim učiteljem, ki že sedaj vlečejo draginjsko doklado, letá poviša na 35%, drugim učiteljem in učiteljicam pa se podeli 20% draginjska doklada. Draginjska doklada se vsteje v pokojnino, istotako naj se pri vpokojenju vsteje dve leti provizorične službe najmanj, največ pa pet let. Remuneracija suplen-tov se določa na letnih 800 K. — To so bistveni predlogi za referenta, ki bi po njegovem mnenju provzročali letnih novih izdatkov 160.000 K. — Dr. Lampe pobija predloge poročevalčeve, ker bi ti stali na leto najmanj 250.000 K. Izjavlja, da je danes deželni zaklad preslab, da bi mogel prenašati tako breme. Gode staro pesem: ultra posse nemo teneatur! Profesor Jarc pove v naglici, da bi zaradi predloga poročevalčevega pokojninski zaklad narasel na 45.000 K. — Dr. Tavčar toplo priporoča predlog poročevalčev. Ne ve se sicer, kako bo izpadla akcija asaniranja deželnih financ, ali toliko že danes vemo — če hočemo verjeti besedam, ki so se v deželnem odboru izkrole od merodajne strani — da bo dežela že v letu 1910 dobila znaten državni prispevek iz naslova omenjene asanacije. Če je pa to tako, potem smo moralno zavezani, za učiteljstvo nekaj storiti, ker ima državna akcija predvsem namen, pomagati učiteljstvu. To, kar predlaga poročevalčev, je najmanj, kar se more zahtevati, in ker ni upanja, da bi od „dobrega srca“ dr. Lampeta kaj več dosegli, bodo zastopniki slovenske napredne stranke glasovali za poročevalčeve predloge. — Grof Barbo pobija dr. Lampeta, ter opozarja, da so se v proračun vstavile druge visoke vsote, ne da bi se gledalo na pokritje. — Deželni predsednik izreka prošnjo, naj bi se učiteljstvo pomagalo. On misli, da je asanacija gotova stvar, in da se naj ta gotovost eskomptuje na korist bednemu učiteljstvu. Prosi torej, da naj se sprejmejo predlogi poročevalca. — Poslanec Lenarčič vzame na znanje izjavo deželnega predsednika, ker je mnenja, da se za učiteljstvo

mora kaj storiti. Nekdanje mnogoštevilne obljube deželnega zbora se morajo izpolniti. — **Pogačnik:** Definitivna regulacija učiteljskih plač je izključena. Zatorej predlaga: Draginjska doklada se vsteje v pokojnino, provizorična leta se pri vpokojenju vstejejo in sicer dve leti vedno, več let pa pri ozira vrednih razmerah vselej, kadar temu pritrdi deželni odbor. Govornik upa, da bo zaradi njegovega nasveta takoj stopilo 18 učiteljev prvega razreda v pokoj in da bo s tem vsaj 60 učiteljev pomaknjenih v višjo plačo. — Dr. Lampe podpira ta predlog, o katerem smo itak že prej vedeli, da je bil sprejet v klubu klerikalnih poslancev. V drugem pa opozarja, da so cestarji tudi slabo plačani, pa vendar ne ve, kako jim pomagati. — Potem se preide v nadrobno razpravo. Prvi predlog poročevalca: „potreba uravnave učiteljskih plač se pripozna“, zbuja nevoljo dr. Krekovo, ker bi to bila menica za prihodnost, ki bi je ne hotel podpisati. Predlog mu je odijozen. — Poročevalec umakne predlog, pa si pridrži pravico, v poročilu poudarjati potrebo omenjene uravnave. — Drugi predlog: deželni odbor se pozove, da naj zadevo studira in svoj čas poroča. — Lenarčič je mnenja, da ta predlog ničesar ne pomenja, naj se deželnemu odboru vsaj pove, v katerem času naj stavi svoje predloge. — Dr. Krek se meritorno ne izrazi, tudi ta predlog mu je odijozen. Jako mu je verjetno, da se bo že letos dosegla asanacija deželnih financ. Fiksirati se pa nič ne more, zatorej je proti predlogu, da se ne rode kaki napačni upi. Velja pa tudi za njega princip, da se po doseženi asanaciji mora vzetiv roku uredbo učiteljskih plač. — Potem se sprejme z večino sklep, da naj se deželni odbor, ko bo predložil dež. zboru nove šolske zakone, ozira tudi na učiteljske plače. — Tretji predlog: draginjska doklada naj se poviša na 35%, drugim — tudi katehetom — pa da 20% nova draginjska doklada — Vitez Kaltenegger opozarja da bi povišanje na 35% na leto stalo 41.102 K, nova doklada pa bi stala 117.672 K. — Ta predlog se zavrne s klerikalnimi glasovi. Nato se je sprejel nasvet poslanca Pogačnika, ki daje učiteljstvu namesto kruha, drobno mrvico, ki je, če stareji gospodje, ki imajo navadno mnogo otrok, ne bodo hoteli v pokoj, skoraj brez vsakega praktičnega pomena. — Istotako se sprejme predlog, da naj se starostne doklade štejejo od dneva napravljene izkušnje in ne kakor sedaj od dneva definitivne službe. Predlog, da naj suplentje na leto dobe 800 K, se sprejme, ko je dr. Krek konstatiral, da je stvar pravična. — Zaradi tega se zviša proračun za letnih 10.000 K. — Poslanec Pogačnik predlaga, da naj se ljubljanskim učiteljem lokalna doklada 40 K vsteje v pokojnino, kar obvelja. — Predlog, da se za podpore zaradi boleznih in drugih nezgod v normalno-šolski zaklad sprejme namesto vsote 8000 K vsota 15.000 K, se sprejme z dostavkom, da bo v bodoče delil te podpore deželni odbor in ne kakor do sedaj deželni šolski svet. Ta dostavek je prozoren, ker bodo sedaj bolni učitelji popolnoma v rokah — večine deželnega odbora! — Končni primanjkljaj normalno-šolskega zaklada se določa z 1.382.524 K. — Prošnjo učiteljev na meščanski šoli v Postojni za povišanje plač pobija poročevalec dr. Krek. Ravnotako zavrača prošnjo učiteljstva na meščanski šoli v Krškem, da naj bi dežela prevzela nekaj stroškov, ki jih ima ta okraj z omenjenim učnim zavodom. — Lenarčič podpira prošnjo, ker je dežela zavezana nekaj storiti. — Dr. Tavčar: Dežela je zavezana plačevati učitelje na meščanski šoli v Postojni. Kako bodijo ti učitelji plačani, določata okraj in deželni šolski svet v okviru obstoječih zakonov. Če bi dežela ne hotela plačevati tako določenih plač, stopi učiteljstvo, če mu okraj določi večje plače, pred državno sodišče, in bati se je, da bo dežela v plačilo obsojena. Zatorej predlaga 25% draginjsko doklado za Postojno. Vsekako pa je napačno stališče deželnega šolskega sveta, ki ni dopustil, da bi bil okraj sam izboljšal te plače. — Tavčarjev predlog pade. — Tako izgleda sedaj „regulacija“ plač kranjskega učiteljstva. Mogoče je, da se bo dalo v javni seji kaj več doseči, a mnogo upanja nimamo. V večini dež. zbora ima učiteljstvo predobre prijatelje.

—r— **Osebnosti vestil.** Učiteljici A. Kočvarjeva in Alojzija Delakova menjata svoji službeni mesti. — Učitelj Andrej Lah v Nevljah je upokojen. V Hotič pride za učiteljavoditelja Fran Bigler. — Bivša suplentinja Angela Sakotnikova pride kot prov. učiteljica v Št. Juri pod Kumom. Bivša pomožna učiteljica Marija Tavčerjeva je imenovana za prov. učiteljico za Cerklje.

—r— **Poročil se je** tov. Fr. Bigler z gđč. Albino Kovačev. Čestitamo!

—r— **Dež. šol. svet** je dovolil ustanovitev zasebne deklishe šole v Novem mestu. Na ljudski šoli v Trziču se ustanovita dve paralelki, in sicer k tretjemu razredu.

Štajerske vesti.

—š— **Značilna izjava.** Zadnji skupščini „Zveze štajerskih meščanskih učiteljev v Gradcu“ se je predložil tudi list, v katerem se je moledovalo za prispevke Roseggerjevemu skladu (Rosegger-Baustein). A skupščina se je

izjavila proti tej zbirki, češ, Rosegger sam ni ničesar storil, da bi pritegnil materialno slabo situirane učitelje v tozadevno nabiranje med bogataši ter tudi zato, ker bi se ravno tako nabiranje pri merodajnih mestih utegnulo tolmačiti v neprilog učiteljstvu.

—š— **Iz Maribora** poročajo: Nemško trirazrednico v Krčevini obiskuje 186 otrok. Ker pa je nevarnost, da bo zaradi naraščajoče zavednosti prebivalstva to število polagoma padalo, so osnovali Nemci za Krčevino posebno šulferajnsko podružnico, ki bi zbirala darove ter lovila slovensko deco.

Goriške vesti.

—g— **Mihael Komel**. Dne 12. t. m. je umrl v Gorici Mihael Komel, upokojeni vadniški učitelj. Dosegel je visoko starost 86 let. Bil je vedno krepak, čil mož, in v svoji visoki starosti se je počutil do meseca decembra l. l. prav dobro; gibal se je in hodil okolo, čital časopise s prostim očesom, sploh je bil za ta leta nenavadno močan in zdrav. Bolan ni bil nikoli, sedanja prva bolezen pa mu je privedla k postelji smrt, ki mu je zatisnila oči. Pokojni Komel je bil markantna oseba ter široko znan. Rodil se je v Solkanu l. 1824., šolal se je v Gorici; prvo službo je nastopil kot ljudski učitelj v St. Vidu nad Vipavo, kjer je tačas župnikoval znani dobrotnik Matija Vrtovec; tam je bil 7 let in pol, potem je prišel kot suplent na nižjo realno v Gorici, kjer je učil zemljepisje in zgodovino do 1866; nato je bil 14 let na Reki na hrvaški glavni šoli, z Reke pa je prišel v Gorico kot učitelj na vadnico, kjer je ostal do svoje upokojitve leta 1885. Večkrat je našteval celo vrsto svojih nekdanjih učencev, med katerimi so odlični možje. Pokojni Komel se je živo zanimal za politično življenje ter bil zvest pristaš napredne stranke. Bodi mu časten spomin, žalujočemu sinu pa naše iskreno sožalje!

—g— **Umrl je** v Podgori vodja pripravnic G. Justin, rodom iz Škofje Loke. Blag mu bodi spomin!

—g— **Poročil se je** dne 12. t. m. tov. Albert Ivančič iz Kobarida, sedaj učitelj-voditelj na potovalni šoli v Kamnem-Volarju, z gospico Frančiško Korenovo iz Kobarida. Bilo srečno!

Istrske vesti.

—i— **Cvet pozimi**. Tov. Jelena Piernova, učiteljica v Dekanih, nam je poslala črešnjev cvet s pismom: „Pri nas imamo pomladanske dni, kar vam priča ta črešnjev cvet, utrgan na g. Benkovem vrtu. — Navdaja me želja, naj bi tudi med nas priplavala cvetoča pomlad ter nam prinesla nebrojno nad, rodeč narodu stoteran sad. — Dal Bog, da bi se zjasnilo v tej pomladi tudi učiteljstvu mračno nebo!“ — Zgodí se!

Koroške vesti.

—o— **Hud boj za šolo**. Naučno ministrstvo je zavrnilo pritožbo Slovencev zaradi učnega jezika na Slovenski šoli v St. Danielu. Občinski odbor in krajni šolski svet sta sklenila vztrajati v boju in vložiti ždaj pritožbo na c. kr. državno in upravno sodišče na Dunaju. Dolgo časa se že bore občani za svoje pravice, ki jim pripadajo po božji in človeški postavi.

Splošni vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Ignacij Tramate, Andrej Pogačar in Mici Kratnerjeva iz Kamnika; Julij Čenčič iz Vrem; Janko Jezeršek iz Križev pri Tržiču; Fran in Amalija Jeglič iz Dovjega; Simon Punčah iz Šmarja. Bog plati!

Dar učit. konviktu. Posojilnica v Dolu pri Hrastniku 10 K.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je na obnem zboru dne 6. t. m. sklenilo, da prispeva za dva izvoda „Učit. Tov.“ v svrhu razširjanja imenovanega stanovskega glasila med slovenske učiteljske. Posnemajte!

Storite tudi tako! Tov. Fr. Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, in Ivan Kele, nadučitelj v Novi Štifi, sta poslala našemu upravništvu naročnico z opombo, da se list doloži ubožnim učiteljskim. Storite tudi tako!

Naučno ministrstvo je odredilo, da se imajo v berila za šole uvesti tudi povesti vojaškega značaja, da se mladina navduši za vojno življenje in goji patriotični čut. Podobno se dela sedaj po vseh modernih državah. Berila spišejo častniki.

Obesil se je v Žižkovu pri Pragi 30 letni katehet na tamošnji ljudski šoli, Stanislav Gartner.

Kupi se dobro ohranjen izvod „Učiteljskega Tovariša“ letnik 1888. Več pove upravništvu.

Iz slovanskih pokrajin.

—o— **Ovadbá zaradi poverjenja proti dr. Franku**. Grofica Mugent je ovadila dr. Josipa Franka, voditelja hrvaške čiste stranke prava, da ji je poveril pri prodaji graščne Bosiljevo 30.000 K.

—o— **Jugoslovani v Ameriki**. Dne 28. novembra l. l. so si ustanovili Jugoslovani v Spokane Wash., v mestecu na daljnem severozapadu Zedinjenih držav, „Jugoslovanski politički in prosvetni klub“. Ustanovnega zborovanja so se udeležili Hrvati, Srbi in Bolgari; slovenskih udeležencev ni bilo, ker v Spokani sploh ni Slovencev. Vsi govorniki, hrvaški, srbski in bolgarski so poudarjali, da je treba skupnega dela na napredni podlagi, ako hočejo jugoslovanski narodi doseči lepšo bodočnost. V tem smislu hoče delovati novoustanovljeni klub na zedinjenje Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov. Člani kluba se hočejo z vsi silo boriti proti klerikalizmu kot najhujšemu nasprotniku jugoslovanstva. Klub izdaja tednik „Slobozna Tribuna“, glasilo jugoslovanske misli v Ameriki.

—o— **Jubilej češke narodne himne**. Minilo je ravno 75 let, kar je v J. K. Tylovi burki „Fidlovačka“ slavni češki basist Strakaty zapel prvokrat Škoupop „Kde domov můj“. Pesem v začetku ni ugajala, šele ko jo je policija prepovedala, je postal popularna in po l. 1860. je bila splošno priznana kot češka narodna himna. Danes ni znana le na Češkem, temveč jo pojo po vsem slovanskem svetu.

—o— **„Srbska žena“ v Pragi**. „Osrednje društvo čeških žen v Pragi“ priredi v Pragi razstavo srbskih ženskih ročnih del pod naslovom „Srbska žena“. K sodelovanju so povabljeni vsa srbska društva v Srbiji in Avstro-Ogrski.

—o— **Prof. Karel Hallíř**, znameniti češki muzik in virtuozi na vijolini, je umrl te dni v Berlinu, kjer je poučeval na kr. glasbeni visoki šoli.

—o— **Za ustanovitev otroške pobješevalnice** se zavzema sarajevski „Hrvatski Dnevnik“ v svoji božični številki. Poudarja, koliko se v Bosni stori za zunanji blesk, za udobnost „boljših“ krogov, a kako redko so sejanje ljudske šole, kako brezsržno se pusti propadati mladino, ki mnogokrat že v otroških letih pride v navzkrižje s kazenskim zakonom. Za rešitev te nesrečne mladine bi bila pobješevalnica velika potreba.

—o— **Sporazum med hrvaškimi književniki**. Poročajo iz Zagreba, da so se hrvaški književniki okolo „Matice Hrvatske“ in „Savremenika“ popolnoma sporazumeli ter da bodo odslej skupno delovali. Službene vesti „M. H.“ bodo izhajale v „Savremeniku“. Ob tej priliki priporočamo slovenski inteligenci izborni knjiševni list „Savremenik“.

Razgled po šolskem svetu.

—o— **Na tehnični visoki šoli na Dunaju** se bo odslej predmet o ladjedelstvu predaval ne kakor doslej samo en tečaj, ampak dva tečaja.

—o— **623 občin brez šol** je še danes v Galiciji. V teh občinah je človek, ki bi znal čitati in pisati, bela vrana.

—o— **Vprašanje italijanskega vseučilišča**. Italijanski dijaki so imeli na Dunaju shod, na katerem so sklenili naložiti zaupnikom, naj takoj stopijo v zvezo z italijanskimi poslanci v svrhu, da bi se čimprej zopet začela agitacija v prilog ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu.

—o— **Na vseučiliškega profesorja** na Dunaju dr. Aleksandra, ki je specialist za ušesne in nosne bolezni, je streljal krojaški pomočnik Soukup, ne da bi ga zadel. Vzrok: Soukup je bil operiran, toda operacija se ni posrečila, za kar je tudi tožil zdravnika za 20.000 K odškodnine, pri tem pa pogorel v vseh instancah.

—o— **Za milijonov dar** „Ustredne matice šolske“ je bilo do 12. t. m. darovanih 863.016 K 64 h. Pač brezprimerna narodna požrtvovalnost!

—o— **Z graškega vseučilišča**. Profesor rimskega prava dr. Gustav Hanausek je dobil naslov in značaj dvorne svetnika, dvornemu svetniku dr. Avgustu Tewesu. profesorju rimskega prava pa je podeljeno plemstvo.

—o— **Turška akademija znanosti**. Dolej neimenovani turški milijonar je daroval 2.300.000 frankov za ustanovitev turške akademije znanosti v Carigradu. Neznani darovalec je določil, da naj akademija v prvi vrsti skrbi za razvoj in razširjanje turškega jezika. Imela bo 54 rednih članov.

—o— **Nova obrtna šola v Zadru**. Dne 9. t. m. so otvorili v Zadru novo strokovno šolo za umetno risanje. Šola je stala 250.000 K.

Z gospodarskega polja.

—o— **Novost v umnem kletarstvu**. Znano je, da plavajo vedno v zraku različne glivice in trohice, ki so nekatere koristne in potrebne, druge pa kvarljive in škodljive. Le tem je treba zabraniti pristop tja, kjer zamorejo škodovati. Zato mora vreti mošt v tako zaprtih sodih, da ogljikova kislina lahko uhaja,

do mošta pa zrak s svojimi glivicami ne more. Temu služijo različni večalimanj priporočljivi aparati. — Pri točenju vina ima pri pilki zrak pristop k vinu in z zrakov tudi razni mikroskopični provzročitelji vinskih bolezni, kot bira, plesnivec, cikanje itd. To zabrani sicer aparat „Mikodermol“, toda je preokoren in predrag, stane namreč sedem kron. Učitelj Špan v Slovenski Bistrici je izumil in dal patentirati nov aparat, ki služi tako pri vrenju mošta, kakor tudi pri točenju vina, je takorekoč nepokvarljiv, ličen in preprost v rabi, a stane samo tri krone. Kdor se za stvar zanima, naj mu kar piše.

—o— **Gospodarsko razstavo v Pragi** priredi osrednja gospodarska zveza za kraljevino Češko od 14. do 22. maja 1910. Razstava bo obsegala sledeče skupine: I. gospodarski stroji, motorji in orodja; II. domača živina, dojnice, konji, ovce, koze, merjasi in pitana živina; III. perutnina, kunci; IV. poljski pridelki in primerjajoče poizkušnje; V. posebna razstava znanstvenih in strokovnih kmetijskih del v posebnem kmetijskem paviljonu; VI. gospodarske potreščine in pripomočki; VII. razstava raznih panog kmetijsko-obrtnih; VIII. živila in pijače; IX. rokodelski in industrijski izdelki; X. novosti o strojih in strojinih pripravah.

—o— **Pospeševanje tujskega prometa**. Začetkom meseca decembra se je vršila v železniškem ministrstvu konferenca zastopnikov društev za tujski promet. Pri tem je zastopnik vlade razvil načela, ki si jih je postavilo ministrstvo javnih del za pospeševanje tujskega prometa: 1. Delati na to, da se državna uprava na vseh poljih ozira pri odredbah in odlokih na interese tujskega prometa. 2. Se bo skrbelo za primeren kredit pri gradnji hotelov in za reklamo v tujini. Pri hotelih ne bo dajala denarja država, pač pa bo pridobivala za to podjetnike in banke. Pri dovoljevanju lastnega kredita in podpor pa se bo ozirala vlada v prvi vrsti na povzdigo obiska naših krajev in tujih dežel. 3. Se bo izkušalo pridobiti prebivalstvo, da bo pri povzdigi tujskega prometa sodelovalo. V te namen se bodo postavili posebni instruktorji za tujski promet.

—o— **Direktni davki v Avstriji l. 1907**. Statistična centralna komisija je objavila pregled direktnih davkov, ki so se plačali l. 1907. Realni (zemljiški in hišni) davek je znašal 155.215.443 K, pridobnina 97.748.566 K, osebna dohodnina 65.295.838 K, rentnina 12.731.548 K, davčne izvršilne pristojbine z zamudnimi obrestmi 3.774.126 K, skupaj 334.765.521 K. L. 1906. so pa znašali direktni davki: realni davek 150.956.592 K, pridobnina 90.482.947 K, osebna dohodnina 60.801.100 K, rentnina 11.781.860 K, izvršilne pristojbine in zamudne obresti 3.513.157 K, skupaj 317.535.656 kron. V ubožnejših delih države prevladuje realni davek, dočim izkazuje na pramer Nižje Avstrijska le 31 in Češka 45 odstotkov skupnih direktnih davkov. V Istri znašajo realni davki 61 in v Dalmaciji 65 odstotkov skupne vsote direktnih davkov. Na Nižje Avstrijsko odpade skoro polovica osebne dohodnine, kar je verjetno, ker je na Dunaju največ bogatašev in uradnikov.

—o— **Dolg avstrijske države** znaša 10 milijard 337 milijonov 900 tisoč kron.

Raznoterosti.

—o— **Banket ameriškega milijonarja**. Ameriški milijonar Wester je priredil na sveti večer v hotelu Savoy v Londonu banket za 100 oseb. Ta ga je stal 50.000 K. Dvorana je bila izpremenjena v pokrajino na severnem tečaju in vsa odlična z belimi krizantemami. Razsvetljevalo jo je na tisoče žarnic. V dvorani ni manjkalo ne severnega medveda ne eskimoplesov. Na koncu banketa je bila napravljena polarna svetloba.

Listnica uredništva.

Nadučitelj: Porabimo prihodnjič. — P. F.: Priobčimo deloma o priliki.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 108. Kranjsko. 72 1—1
V litijemskem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na petrazredni ljudski šoli v Zagorju v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 8. februarja 1910.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisane naznanjam častitemu občinstvu, da je moj ilustrirani cenik za leto 1910 izšel in ga je na frankovano zahtevanje brezplačno in poštine prosto dobiti. Moj cenik izhaja že 36. leto in obsega 460 vrst najboljših poljskih, zelenjadnih in cvetličnih semen, za katera jamčim. Cenjeni kupovalci naj dobro premislijo, kje dobe res prav zanesljiva semena. Imam čez 200 pohvalnih pisem na vpogled. Dobe se tudi pri meni mnogovrstne cvetlice v loncih in dežah, kakor tudi mnogovrstni sveži in suhi šopki in venci s trakovi in napisi in mnogovrstni drugi v to stroko spadajoči predmeti, prav po nizkih cenah in točno izvršeno. — Z odličnim spoštovanjem se priporočam

ALOJZIJ KORSIKA v Ljubljani

vrtnarija in semenska zaloga v lastni hiši: Bleiweisova cesta šte. 1
prodajalna: Šelenburgova ulica šte. 5 (pri pošti).

Prosileci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji,
dne 10. januarja 1910.

St. 2108. 59 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Tunjicah se razpisuje v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitim prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. februarja 1910.

Prosileci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku,
dne 10. januarja 1910.

St. 2087. 189 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Pečah se razpisuje v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitim prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. februarja 1910.

Prosileci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku,
dne 12. januarja 1910.

Kjer sta v redu tek, prebava,
Sta telo in duša zdrava!
Torej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN“.

Želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in neprijetna zdravila.

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost „ „ 4.80

52—1 Naslov za naročila:
„FLORIAN“, LJUBLJANA

Našim rodbinam priporočamo 45

- Kolinsko cikorijo -

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.
Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate
za fizikalne poizkušnje.
Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisane naznanjam častitemu občinstvu, da je moj ilustrirani cenik za leto 1910 izšel in ga je na frankovano zahtevanje brezplačno in poštine prosto dobiti. Moj cenik izhaja že 36. leto in obsega 460 vrst najboljših poljskih, zelenjadnih in cvetličnih semen, za katera jamčim. Cenjeni kupovalci naj dobro premislijo, kje dobe res prav zanesljiva semena. Imam čez 200 pohvalnih pisem na vpogled. Dobe se tudi pri meni mnogovrstne cvetlice v loncih in dežah, kakor tudi mnogovrstni sveži in suhi šopki in venci s trakovi in napisi in mnogovrstni drugi v to stroko spadajoči predmeti, prav po nizkih cenah in točno izvršeno. — Z odličnim spoštovanjem se priporočam

ALOJZIJ KORSIKA v Ljubljani

vrtnarija in semenska zaloga v lastni hiši: Bleiweisova cesta šte. 1
prodajalna: Šelenburgova ulica šte. 5 (pri pošti).

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika
priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-
gemu občinstvu svojo bogato zalogo
šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,
šolskih knjig, pisalnega in risalnega
orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-
glednic itd. 26-2

Matematična pisma za samouk (izvrstna metoda)

obsegajoča vso tvarino,
ki jo je treba znati
kandidatu za meščan-
skošolski izpit, so na-
prodaj. - Naslov pove-
pravništvo. 2-2

Peter Cotič

čevlarski mojster,
Gorica, v Raštelju 32.

Zaloga vsakovrstnih
čevljev za odrasle in
otroke. 6-3

Sprejemam naročila tudi z dežele
in jih pošiljam po pošti.
Cene zmerne — delo lično.

Na prodaj je umetni valilnik

amerikanskega sistema za 250 jajec
dve umetni kokli in mlin za mlenje
zrnja za piščance.

Cene se poizve pri

Perotninskem zavodu pod Rož-
nikom, Ljubljana. 3-2

ANTON BAJEC

umetno in trgovsko vrtnarstvo
v Ljubljani, Pod Trančo
se priporoča slav. občinstvu za
obilno naročbo. Vedno sveže
cvetje za šopke in vence, raz-
novrstne zelene cvetice v loncih
itd. itd. Jako okusna izvršba.

Naročila se izvršujejo
točno in solidno, na
deželo z obratno po-
što. — Cene nizke.

Cenj. učiteljstvu se priporoča

gostilna pri Lipi v Židovski ulici.

Pristna vina, Colaričev cviček,
najfinejši kraški teran, vedno
sveže pivo, priznana izborna
kuhinja.

Gostilniški prostori so nanovo
preurejeni. Sprejemam tudi go-
spode na hrano.

Z odličnim spoštovanjem

4-3 Fani Plaper
gostilničarka.

Fran Ciniburk

knjigovezec in trgovina z risal-
nimi, s pisalnimi in z vsemi
drugimi šolskimi potrebščinami
v Idriji 3-3

:: Špecialiteta! ::

Črtalnik „Idrija“ po 1 K
50 h in risarski okvir
„Idrija“ po 2 K 50 h,
ki sta v rabi na c. kr.
realci v Idriji in Gorici.

Vizitke, razglednice, trgov-
ske in poslovne knjige itd.

Edina slovenska KAVARNA CENTRAL v Gorici

se priporoča c. učiteljstvu
in ostalemu občinstvu v
obilen obisk.

Zbirališče Slovencev.

Velika izbira domačih in
tujih časopisov. 3-3

Slav. šolskim vodstvom in
pisarniškim predstojništvom
vljudno naznanjam, da sem
otvoril bogato opremljeno

trgovino

s papirjem in šolskimi po-
trebščinami.

Blago najboljše. Cene najnižje.
Vzorci na zahtevo.

Z odličnim spoštovanjem
DRAGOTIN LAPAINE
Idrija. 5-3

M. Poveraj

Gorica, na Travniku.

Prvi c. kr. privilegirani zavod
za civilne in vojaške uniforme.

Zaloga modnega blaga,
gotovih oblek in perila. 5-3

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz
češke tkalnice 52-28

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku ⁿ/Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih
društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov
cefir, kanafasa, flanele, platna, modrotiska
itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta
40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja
za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in
močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci
blaga zastoj in franko.

Ant. Koren

Gorica,
Gosposka ulica št. 4

priporoča c. učiteljstvu
in ostalemu občinstvu
svojo veliko zalogo
porcelana in stekla

in vse v to stroko spadajoče
predmete. 3-3

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev. 52-51

Najboljše
orgelj-harmonije
obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR
& Komp.,

Kraljevi gradec št. 133
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh
velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve,
semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštine prosto do zadnje že-
lezniške postaje. Gospodom učiteljem visok
rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Nova slovanska manufakturna trgovina

Ivančič & Kurinčič

v Gorici, nadškofijska ulica št. 5 (nasproti škofije)

priporoča cenjenemu učiteljstvu svojo veliko zalogo v to stroko
spadajočega raznovrstnega blaga po najnižjih cenah.

Cene stalne. Postrežba domača, poštena in točna.

Vzorci se na željo proti vrnitvi pošiljajo poštine prosto na dom.

Cenj. učiteljstvu in ostalemu občinstvu na-
znanjam, da prevzamem s 1. februarjem 1910

znano gostilno in hotel
„Bavarski dvor“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Moja prva naloga bo, da povzdignem to
gostilno na višjo stopnjo z dobro kuhinjo in
pristno pijačo. — Za obilen obisk se priporoča
Štefan Bergant, gostilničar.

Jakob Šuligoj

urar c. kr. drž. železnice
Gorica, Gosposka ul. 25

priporoča svojo veliko zalogo
vsakovrstnih zlatih, srebrnih in
stenskih ur, budilk i. t. d. :: Zaloga
zlatnine in srebrnine. 52-3

Zaloga vsakovrstnih
šivalnih strojev za kro-
jače, čevljarje, in vse
druge obrti.

Pri meni je vsak
stroj za 10 do 20 K
ceneji in jamčim za
prodani stroj od 5 do
10 let.

Prodajam tudi na obroke.

Cenj. učiteljstvu se pri-
poroča slavnoznana in
izborna gostilna

Petelinček

v Gorici. 3-3

Najboljša, pristna pi-
jača, izborna kuhinja.

Vsak četrtek zbirališče
slovenskih učiteljev.

I. Medved

Gorica,

Corso G. Verdi 38

priporoča svojo velikansko za-
logo izgotovljenih

oblek, čevljev in
klobukov. 5-3

Postrežba strogo solidna.

Od skupila gg. učiteljev pre-
pustim v korist učiteljskemu
konviktu 3%.

Pozor!

Pozor!

Valentin Lapajne

:-: pred šolo v Idriji :-:

priporoča svojo bogato zalogo vseh risalnih in pisalnih potrebščin, kakor tudi zalogo vseh učnih :-: knjig za ljudsko šolo in realko. :-:

Velika izbira razglednic mesta Idrije in idrijskega rudnika.

„Živi človek po smrti dalje?“

8-3

Na to velevažno vprašanje daje točen odgovor knjižica, v kateri je naše daljno življenje po smrti na eksperimentalni podlagi neovrgljivo dokazano in prepričevalno :-: zasigurano. :-:

Cena 1 K. Naroči se pri: Cena 1 K.

T. KUNSTIČU v KONJICAH

Cena 1 K. (Spod. Štajersko.) Cena 1 K.

Cenjene dame in gospodje!

Imate že šivalni stroj? Ako ga nimate, omislite si najnovejšo marko „Original-Viktoria“ najboljšega izdelka.

Po dolgoletnih izkušnjah sva se prepričala, da ostane „Original“ le najboljši. Original-Viktoria stroji delajo še po 15-letni uporabi brezšumno.

Original-Viktoria stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.

Original-Viktoria stroji so najpripravnější za umetno vezenje (rekamiranje).

Tvrda stavi na razpolago strankam učiteljico, ki poučuje brezplačno.

Original-Viktoria stroji so najboljši izdelek vseh dosedaj obstoječih tovarov.

Za vsak stroj jamčiva 10 let. — Nikdo naj ne zamudi prilike ogledati si pred nakupom „Original-Viktoria“ stroje.

Največja zaloga „Original-Viktoria“ strojev in drugih šivalnih strojev, dvokoles „Puch“, orožja, municije in vseh lovskih priprav pri tvrdki

I. Kerševan & Čuk v Gorici

Stolni trg št. 9 (Piazza Duomo)

3-3 Lastna delavnica in popravilnica Riva castello št. 4.

Pozor!

Pozor!

Pozor!

POZOR!

Prva slovenska trgovina na Primorskem in Kranjskem s šivalnimi stroji in dvokolesi vsake vrste.

V zalogi imam tudi svetu znane šivalne stroje z znamko Pfaff, ki so najbolj pripravni za krpanje in umetno vezenje, tečejo na kroglicah tiho, brez vsakega šuma.

Prodajam jih tudi na obroke po dogovoru in za stroje in dvokolesa jamčim.

Priporočam se za naklonjenost

JOS. DEKLEVA

Gorica, ulica Municipio 1.

3-3

Lastna mehanična delavnica.

Najboljše manufakturno blago po zelo nizki ceni prodaja v Gorici

krojaška zadruga
Gosposka ul. 6 (via G. Carducci).

Posebno omenjamo med temi:

Modne volne, flanele, forštajne, sukno za moške obleke, preproge, zavese, kuverte, žime, volne v dlaki in perje za postelje. Perilo za opreme nevesti, za hotele in restavracije.

Zbirke vzorcev so vedno na razpolago in pripravljen sem jih zastonj in franko razposlati kamorkoli.

Naš sloves glede na okus in izbero je pač nedosegljiv in popolnoma smo prepričani, da nas ne more prekositi nobena trgovina naše stroke.

Pred vsem poudarjajoč solidnost naše tvrdke ter zagotavljajoč najcenejšo postrežbo, prosim, da si ogledate našo zalogo, da se vsak sam lahko prepriča o resničnosti naših besed.

Teodor Hribar.

3-3

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K	—50
od tri- do osemrazrednice po		—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole		—25
Cesarska pesem, čveteroglasna		—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4-	—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4-	—
Besedilo k Adamičevi spevoigri		—10
Štupar, O prvinah in spojinah	1-50	—
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe		—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20	—
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko		—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1-	—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1-	—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1-	—
A. Rapè: Dane	1-	—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.